

دانشگاه

عنوان اقدام پژوهی:

استاد راهنما: دکتر

تهیه کننده:

پاییز * ۱۴۰

الحمد لله
الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا
هدى الله لنا

فهرست

چکیده	۳
مقدمه	۵
فصل اول : معرفی و تحلیل موقعیت	۶
توصیف	۶
استنباط	۶
بازنگری	۷
قضاوت و مسئله یابی	۷
تبیین مسئله شناسایی شده	۸
فصل دوم : راه حل ها و ایده ها	۹
راه حل ها به همراه مستندات و دلایل آن	۹
فصل سوم : تدوین طرح اجرایی	۱۰
معیارهای موفقیت برنامه	۱۰
فصل چهارم : گزارش اجرای ایده و ارزشیابی طرح	۱۱
گزارش روایی از اجرای طرح	۱۱
بازخوردهای دانش آموزان و خودارزیابی کلی	۱۲
منابع	۱۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی چالش‌های آموزش کار و فناوری در مدارس متوسطه و ارائه راهکارهای عملی جهت افزایش مشارکت دانش‌آموزان انجام شد. تحلیل موقعیت نشان داد که عوامل متعددی شامل کمبود تجهیزات و فضای کارگاهی، فشار درسی سایر درس‌ها، نگرش خانواده‌ها و کمبود مهارت‌های پایه‌ای دانش‌آموزان موجب بی‌انگیزگی و مشارکت پایین در فعالیتهای عملی شده است. برای رفع این مشکل، پروژه‌های عملی جذاب و کاربردی طراحی شد و فعالیتهای کار گروهی، نمایشگاه پروژه‌ها و مسابقات دوستانه اجرا گردید. آموزش مهارت‌های پایه‌ای به صورت مرحله‌ای و حضور والدین در فرآیند آموزشی نیز پیش‌بینی شد. نتایج نشان داد که مشارکت دانش‌آموزان افزایش یافت و نگرش خانواده‌ها به اهمیت فعالیتهای عملی تغییر کرد. ارزیابی طرح بیانگر بهبود اعتمادبه‌نفس، تعامل و خلاقیت دانش‌آموزان بود. با این حال، استمرار برنامه و تأمین تجهیزات تکمیلی برای پایداری نتایج ضروری است.

کلمات کلیدی: کار و فناوری، مشارکت دانش‌آموزان، انگیزش، پروژه عملی، مهارت‌های فنی، کار گروهی، آموزش مهارت پایه

مقدمه

درس کار و فناوری یکی از دروس مهم و کاربردی مدارس متوسطه است که نقش کلیدی در رشد مهارت‌های عملی، فنی و خلاقیت دانش‌آموزان دارد. با این حال، مشاهده شده است که بسیاری از دانش‌آموزان پایه یازدهم انگیزه کافی برای حضور فعال در پروژه‌ها و فعالیت‌های عملی ندارند. عوامل متعددی مانند کمبود تجهیزات، فضای محدود کارگاهی، فشار درسی سایر درس‌ها و نگرش خانواده‌ها بر اهمیت فعالیت‌های عملی، در این مشکل نقش دارند. این وضعیت موجب کاهش مشارکت، کاهش اعتمادبه‌نفس و محدود شدن مهارت‌های عملی دانش‌آموزان می‌شود. پژوهش حاضر با هدف شناسایی این چالش و ارائه راهکارهای کاربردی انجام شده است. طراحی پروژه‌های جذاب و کاربردی، اجرای کار گروهی، برگزاری نمایشگاه پروژه‌ها و آموزش مرحله‌ای مهارت‌ها از جمله راهکارهای مورد استفاده بوده است. همچنین حضور والدین در فرآیند آموزشی برای افزایش انگیزه و حمایت دانش‌آموزان پیش‌بینی شد. نتایج این پژوهش می‌تواند به معلمان، مدیران و والدین در بهبود کیفیت آموزش کار و فناوری کمک کند و مشارکت دانش‌آموزان را افزایش دهد.

۱-۱-۱ معرفی و تحلیل موقعیت

در کلاس‌های کار و فناوری دبیرستان، مشاهده شد که بسیاری از دانش‌آموزان پایه یازدهم نسبت به فعالیت‌های عملی، شامل پروژه‌های فنی و کارگاه‌های عملی، انگیزه کمی دارند. برخی دانش‌آموزان به دلیل کمبود مهارت‌های اولیه یا ترس از اشتباه، از مشارکت فعال خودداری می‌کنند. فضای کارگاهی محدود و نبود تجهیزات کافی نیز فعالیت‌ها را دشوار کرده است. نگرش خانواده‌ها و تمرکز مدرسه بر دروس نظری، انگیزه دانش‌آموزان را کاهش داده و اهمیت این درس را کم‌رنگ کرده است.

۱-۱-۲ توصیف:

در کلاس، تنها گروه کوچکی از دانش‌آموزان فعالانه در پروژه‌ها شرکت می‌کنند. بسیاری به دلیل ترس از شکست، کمبود تجربه و مهارت، یا کمبود انگیزه، فعالیت‌ها را نیمه‌کاره رها می‌کنند. ابزار و تجهیزات کارگاهی ناکافی باعث طولانی شدن زمان اجرای پروژه‌ها می‌شود. همچنین نبود تنوع در فعالیت‌ها و روش تدریس یکنواخت، دانش‌آموزان را از حضور فعال در کلاس منصرف می‌کند.

۱-۱-۳ استنباط:

این وضعیت نشان می‌دهد که مشکل صرفاً به معلم مربوط نمی‌شود، بلکه ترکیبی از عوامل محیطی، آموزشی و فرهنگی باعث کاهش مشارکت دانش‌آموزان شده است. فشار درسی سایر درس‌ها، کمبود امکانات و نگرش خانواده‌ها به اهمیت مهارت‌های فنی، همه در ایجاد این مشکل نقش دارند. بنابراین، راهکارهای پیشنهادی باید چندبعدی باشند و شامل مدرسه، معلم و خانواده شوند.

۱-۱-۴ بازنگری:

در ابتدا ممکن بود تصور شود که ضعف انگیزه دانش‌آموزان ناشی از کم‌توجهی معلم است، اما بازنگری نشان داد که عوامل بیرونی مانند کمبود تجهیزات، فضای محدود، تمرکز بیش از حد بر درس‌های نظری و نبود حمایت خانواده‌ها نیز مؤثر هستند. این بازنگری بر ضرورت طراحی برنامه‌ای جامع و مشارکتی تأکید می‌کند.

۱-۱-۵ قضاوت و مساله یابی

قضاوت نشان می‌دهد که ادامه این وضعیت می‌تواند توانایی عملی و خلاقیت دانش‌آموزان را در آینده محدود کند. همچنین کمبود مهارت‌های فنی پایه، بر آمادگی آن‌ها برای ورود به بازار کار و زندگی مستقل تأثیر منفی

خواهد داشت. بنابراین مسأله اصلی، بی‌انگیزگی و مشارکت کم دانش‌آموزان در فعالیت‌های عملی کار و فناوری است که ریشه در مسائل چندبعدی دارد.

۱-۲ تبیین مسأله شناسایی شده

مسأله شناسایی شده، «بی‌انگیزگی و مشارکت پایین دانش‌آموزان پایه یازدهم در فعالیت‌های عملی کار و فناوری» است. این مشکل تنها به روش تدریس معلم محدود نمی‌شود، بلکه شامل عوامل محیطی، کمبود امکانات، فشار درسی سایر درس‌ها، نگرش خانواده‌ها و فقدان مهارت‌های پایه‌ای است. رفع این مشکل نیازمند برنامه‌ریزی جامع و راهکارهایی است که هم انگیزه دانش‌آموزان و هم حمایت مدرسه و خانواده‌ها را افزایش دهد.

۱-۲ راه حل ها و ایده ها:

- طراحی پروژه‌های عملی جذاب و کاربردی که مهارت‌های پایه‌ای را تقویت کنند.
- استفاده از کار گروهی برای افزایش تعامل، همکاری و روحیه مشارکت دانش‌آموزان.
- برگزاری مسابقات دوستانه و نمایشگاه پروژه‌ها برای ایجاد انگیزه و هیجان.
- آموزش مهارت‌های پایه‌ای به صورت مرحله‌ای و تدریجی برای کاهش ترس از اشتباه.
- آگاهی‌بخشی به والدین درباره اهمیت مهارت‌های فنی و عملی و نقش حمایت آن‌ها.

۲-۲ راه حل ها و ایده ها به همراه مستندات و دلایل آن

تحقیقات نشان می‌دهد که طراحی پروژه‌های جذاب و کاربردی، علاقه و مشارکت دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد و مهارت‌های عملی آن‌ها را تقویت می‌کند. استفاده از کار گروهی، یادگیری اجتماعی و همکاری را ارتقا می‌دهد و موجب افزایش اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان می‌شود. مسابقات و نمایشگاه‌ها نیز انگیزه و هیجان را بالا می‌برد و تجربه ملموس از موفقیت را برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند. آموزش تدریجی مهارت‌ها باعث کاهش اضطراب و ترس از اشتباه می‌شود. مشارکت والدین نیز با افزایش ارزش‌گذاری بر فعالیت‌های عملی، زمینه انگیزه و پشتیبانی را فراهم می‌کند.